ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Μαΐου 1997 *

Στην υπόθεση C-355/95 P,

Textilwerke Deggendorf GmbH (TWD), εταιρία γερμανικού δικαίου, με έδρα το Deggendorf (Γερμανία), εκπροσωπούμενη από τους Walter Forstner, Lutz Radtke και Karl-Heinz Schupp, δικηγόρους Deggendorf, επικουρούμενους από τον Michael Schweitzer, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Passau, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον M. Stein, Bayerische Landesbank International SA, 7-9, boulevard Royal,

αναιρεσείουσα,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (τρίτο πενταμελές τμήμα) της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, T-244/93 και T-486/93, TWD κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2265),

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Paul F. Nemitz και Anders Jessen, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray και L. Sevón, προέδρους τμήματος, K. N. Κακούρη, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, P. Jann (εισηγητή), H. Ragnemalm και M. Wathelet, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Δεκεμβρίου 1996,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 20 Νοεμβρίου 1995, η Textilwerke Deggendorf GmbH (TWD) (στο εξής: TWD) άσκησε, δυνάμει του άρθρου 49 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, αναίρεση κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 1995, Τ-244/93 και Τ-486/93, TWD κατά Επιτροπής (Συλλογή 1995, σ. II-2265, στο εξής: αναιρεσιβαλλομένη απόφαση), με την οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε τις προσφυγές της, με τις οποίες ζητούσε την ακύρωση, αφενός, του άρθρου 2 της αποφάσεως 91/391/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 26ης Μαρτίου 1991, περί των ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί από τη Γερμανική Κυβέρνηση στη Deggendorf GmbH, εταιρία παραγωγής νημάτων από πολυαμίδιο και πολυεστέρα, με έδρα το Deggendorf (Βαυαρία) (ΕΕ L 215, σ. 16, στο εξής: απόφαση TWD II), και, αφετέρου, του άρθρου 2 της αποφάσεως 92/330/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 18ης Δεκεμβρίου 1991, σχετικά με κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας υπέρ της Textilwerke Deggendorf GmbH (ΕΕ 1992, L 183, σ. 36, στο εξής: απόφαση TWD III).

2 Όσον αφορά το ιστορικό της υποθέσεως, από την αναιρεσιβαλλομένη απόφαση προκύπτει ότι:

«1. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1981-1983, η προσφεύγουσα, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH (στο εξής: TWD), εταιρία που ασκεί τις δραστηριότητές της στον τομέα των συνθετικών ινών, έλαβε κρατικές ενισχύσεις, οι οποίες δεν είχαν προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και οι οποίες συνίσταντο σε επιδότηση 6,12 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων (DM) εκ μέρους της Γερμανικής Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως και σε δάνεια 11 εκατομμυρίων DM εκ μέρους του ομοσπόνδου κράτους της Βαυαρίας με προτιμησιακούς όρους (στο εξής: ενισχύσεις TWD I). Μετά από καθυστερημένη κοινοποίηση στην οποία προέβησαν οι γερμανικές αρχές τον Μάρτιο και Ιούλιο του 1985 κατόπιν επανειλημμένων αιτήσεων της Επιτροπής, αυτή έλαβε, στις 21 Μαΐου 1986, την απόφαση 86/509/ΕΟΚ, σχετικά με ενισχύσεις που χορηγήθηκαν από την Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το ομόσπονδο κράτος της Βαυαρίας σε παραγωγό νημάτων πολυαμιδίου και πολυεστέρα εγκατεστημένο στο Deggendorf (ΕΕ L 300, σ. 34, στο εξής: απόφαση TWD I), διαπιστώνοντας ότι οι εν λόγω ενισχύσεις ήσαν, αφενός, παράνομες λόγω του ότι κατά παράβαση του άρθρου 93, παράγραφος 3, της Συνθήκης ΕΟΚ δεν είχαν κοινοποιηθεί στην Επιτροπή και, αφετέρου, ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, καθόσον δεν πληρούσαν καμία από τις προϋποθέσεις του άρθρου 92, παράγραφοι 2 και 3, της Συνθήκης ΕΟΚ, ιδίως για τον λόγο ότι ήσαν αντίθετες προς τον κώδικα των ενισχύσεων προς τον τομέα των συνθετικών ινών και νημάτων (στο εξής: κώδικας του τομέα). Η απόφαση διέτασσε την επιστροφή των εν λόγω ενισχύσεων. Λόγω μη ασκήσεως προσφυγής, η απόφαση TWD I κατέστη απρόσβλητη.

2. Στις 19 Μαρτίου 1987, ο Γερμανός Ομοσπονδιακός Υπουργός Εθνικής Οικονομίας ανακάλεσε τα πιστοποιητικά που αφορούσαν τη χορηγηθείσα από τη Γερμανική Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση επιδότηση 6,12 εκατομμυρίων DM, προκειμένου να την ανακτήσει σύμφωνα με την απόφαση TWD I. Ωστόσο, η προσφεύγουσα προσέβαλε την ανάκληση αυτή ενώπιον των εθνικών διοικητικών δικαστηρίων, ασκώντας προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Köln και στη συνέχεια έφεση κατά της αποφάσεως του ως άνω δικαστηρίου ενώπιον του Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen.

3. Στις 31 Οκτωβρίου 1989, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή δεύτερο σχέδιο ενισχύσεων υπέρ της προσφεύγου-

σας, το οποίο περιελάμβανε νέα επιδότηση 4,52 εκατομμυρίων DM και τη χορήγηση δύο δανείων 6 και 14 εκατομμυρίων DM αντιστοίχως με προτιμησιακούς όρους (στο εξής: ενισχύσεις TWD II). Στις 26 Μαρτίου 1991, η Επιτροπή έλαβε την απόφαση 91/391/ΕΟΚ, σχετικά με ενισχύσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως προς την εταιρία Deggendorf GmbH, εταιρία παραγωγής νημάτων από πολυαμίδιο και πολυεστέρα, με έδρα το Deggendorf (Βαυαρία) (ΕΕ L 215, σ. 16, στο εξής: απόφαση TWD II). Τα άρθρα 1 και 2 της αποφάσεως TWD II έχουν ως εξής:

"*Άρθρο 1*

Οι ενισχύσεις προς την Deggendorf, υπό μορφή επιχορήγησης ύψους 4 520 000 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων και δύο χαμηλότοκων δανείων ύψους 6 και 14 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων για περίοδο οκτώ και δώδεκα ετών αντιστοίχως με επιτόκιο 5 % και διετή περίοδο χάριτος, που κοινοποιήθηκαν από τις γερμανικές αρχές στην Επιτροπή με επιστολή της 31ης Οκτωβρίου 1989, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 2

Οι γερμανικές αρχές καλούνται να αναστείλουν την πληρωμή προς την Deggendorf των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της παρούσας απόφασης μέχρι να τους επιστραφούν οι ασυμβίβαστες ενισχύσεις που αναφέρονται στην απόφαση [TWD I]."

(...)

5. Εν τω μεταξύ, στις 25 Φεβρουαρίου 1991, οι γερμανικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή τρίτο σχέδιο ενισχύσεων υπέρ της προσφεύγουσας υπό μορφή χαμηλοτόκων δανείων (στο εξής: ενισχύσεις TWD III). Οι ενισχύσεις αυτές αφορούσαν επενδύσεις που επρόκειτο να γίνουν στην επιχείρηση Pietsch, η οποία ειδικευόταν στην κατασκευή κουρτινών από ύφασμα και την οποία είχε εξαγοράσει η προσφεύγουσα. Στις 18 Δεκεμβρίου 1991, η Επιτροπή έλαβε την απόφαση 92/330/ΕΟΚ, σχετικά με ενίσχυση της Γερμανίας υπέρ της επιχειρήσεως Textilwerke Deggendorf GmbH (ΕΕ 1992, L 183, σ. 36, στο εξής: TWD III), το διατακτικό της οποίας είναι παρόμοιο με το διατακτικό της αποφάσεως TWD II. Το διατακτικό της αποφάσεως TWD III έχει ως εξής:

"*Άρθρο 1*

Οι ενισχύσεις υπό μορφή επιδοτούμενων δανείων ύψους 2,8 και 3 εκατομμυρίων γερμανικών μάρκων, δεκαπενταετούς και οκταετούς διάρκειας αντίστοιχα, που χορηγήθηκαν με επιτόκιο 4,5 % και τριετή περίοδο χάριτος, στην εταιρία Textilwerke Deggendorf GmbH και κοινοποιήθηκαν στην Επιτροπή με επιστολή των γερμανικών αρχών, της 25ης Φεβρουαρίου 1991, συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 92 της Συνθήκης ΕΟΚ.

Άρθρο 2

Η Γερμανία υποχρεούται να αναστείλει την καταβολή στην εταιρία Deggendorf των ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της παρούσας απόφασης, μέχρις ότου προβεί σε ανάκτηση των ασυμβίβαστων ενισχύσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της απόφασης 86/509/ΕΟΚ.

Άρθρο 3

Η Γερμανία ενημερώνει την Επιτροπή, μέσα σε προθεσμία δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, για τα μέτρα που έλαβε σε συμμόρφωση μ' αυτήν.

(...)"»

Η αναιρεσιβαλλομένη απόφαση

3 Κατά πρώτον, το Πρωτοδικείο εξέτασε τους λόγους που αντλούνται από την αναρμοδιότητα της Επιτροπής καθώς και από την παραβίαση των αρχών που διέπουν την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών.

4 Όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με την αρμοδιότητα της Επιτροπής να θεσπίσει το άρθρο 2 των αποφάσεων TWD II και TWD III, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε καταρχάς, στη σκέψη 46, ότι το διατακτικό μιας πράξεως πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένου υπόψη του αιτιολογικού που οδήγησε στην έκδοσή της. Το Πρωτοδικείο, αφού εξέτασε την αιτιολογία των αποφάσεων TWD II και TWD III, συγκεκριμένα το μέρος V, έβδομη αιτιολογική σκέψη, της αποφάσεως TWD II, στο οποίο αναφέρεται ότι «Οι παράνομες ενισχύσεις που η [TWD] αρνείται να επιστρέψει από το 1986, σε συνδυασμό με τις παρούσες ενισχύσεις (...), παρέχουν στην εν λόγω εταιρία υπέρμετρο και αδικαιολόγητο πλεονέκτημα, το οποίο μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τους όρους συναλλαγής σε βαθμό αντίθετο προς το κοινό συμφέρον», έκρινε, στη σκέψη 51, ότι οι δύο αποφάσεις πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι οι νέες ενισχύσεις, θεωρούμενες αυτές καθαυτές, μπορούν να είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, αλλά δεν μπορούν να επιτραπούν βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης, χωρίς να έχει εξαλειφθεί το σωρευτικό αποτέλεσμα των παλαιών και των νέων ενισχύσεων.

5 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 52, ότι οι προσβαλλόμενες αποφάσεις δεν μπορούν να ερμηνευθούν ως ανυπέρθετη κήρυξη του συμβιβαστού με την κοινή αγορά (άρθρο 1), κήρυξη στην οποία προστέθηκε μια παράνομη αναβλητική αίρεση (άρθρο 2). Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι, και από την ανάγνωση ακόμη των εν λόγω αποφάσεων, προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν θα είχε διαπιστώσει το συμβιβαστό των νέων ενισχύσεων TWD II και TWD III χωρίς την αίρεση του άρθρου 2, ο σκοπός δε του άρθρου 2 του επίδικου διατακτικού συνίστατο ακριβώς στο να καταστήσει δυνατή την κατ' άρθρο 1 κήρυξη του συμβιβαστού.

6 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο εξέτασε αν η Επιτροπή ήταν αρμόδια να λάβει αποφάσεις περιέχουσες αιρέσεις σχετικές με την καταβολή ενισχύσεων βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης.

7 Συναφώς, το Πρωτοδικείο θεώρησε, στη σκέψη 55, ότι η χορηγούμενη στην Επιτροπή με το άρθρο 93, παράγραφος 2, της Συνθήκης αρμοδιότητα να αποφασίζει αν μια ενίσχυση πρέπει να «τροποποιηθεί» συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι απόφαση επιτρέπουσα ενίσχυση, βάσει του άρθρου 92, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης, μπορεί να περιέχει αιρέσεις σκοπούσες να εξασφαλίσουν ότι οι επιτρεπόμενες ενισχύσεις δεν θα αλλοιώσουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον. Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, στη σκέψη 56, τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία, όταν η Επιτροπή εξετάζει το συμβιβαστό κρατικής ενισχύσεως με την κοινή αγορά, πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή, περιλαμβανομένου του πλαισίου που έχει ήδη αξιολογηθεί με προηγούμενη απόφαση, καθώς και των υποχρεώσεων που αυτή η προηγούμενη απόφαση επέβαλε σε κράτος μέλος.

8 Εξ αυτών το Πρωτοδικείο έκρινε, στη σκέψη 56, ότι η Επιτροπή είχε την εξουσία να λάβει υπόψη, αφενός, το ενδεχόμενο σωρευτικό αποτέλεσμα των παλαιών ενισχύσεων TWD I και των νέων ενισχύσεων TWD II και TWD III και, αφετέρου, ότι οι ενισχύσεις TWD I, που κηρύχθηκαν παράνομες με την απόφαση TWD I, δεν είχαν επιστραφεί.

9 Τέλος, το Πρωτοδικείο εξέτασε, στις σκέψεις 58 και 59, την αιτίαση ότι η Επιτροπή ακολούθησε διαδικασία μη προβλεπόμενη από τη Συνθήκη αντί για τις προβλεπόμενες στο άρθρο 169 ή στο άρθρο 93, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης διαδικασίες διαπιστώσεως παραβάσεως κράτους μέλους.

10 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 59, ότι η διαδικασία ήταν νομότυπη εφόσον ο σκοπός του άρθρου 2 του διατακτικού των αποφάσεων TWD II και TWD III δεν συνίστατο στο να διαπιστωθεί η παράβαση της αποφάσεως TWD I, αλλά στο να εμποδιστεί η καταβολή νέων ενισχύσεων που θα νόθευαν τον ανταγωνισμό κατά τρόπο αντικείμενο προς το κοινό συμφέρον.

11 Έτσι, το Πρωτοδικείο κατέληξε, στη σκέψη 63, ότι η Επιτροπή ήταν αρμόδια να θεσπίσει το άρθρο 2 του διατακτικού των αποφάσεων TWD II και TWD III.

12 Όσον αφορά την αιτίαση σχετικά με τη φερομένη παραβίαση της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών, η αναιρεσείουσα προσήψε στην Επιτροπή ότι, αφενός, αγνόησε την ύπαρξη διαφοράς έχουσας το αυτό αντικείμενο ενώπιον εθνικού δικαστηρίου και, αφετέρου, παραβίασε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

13 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 66, ότι η ύπαρξη διαφοράς ενώπιον εθνικού δικαστηρίου η οποία αφορά την επιστροφή της ενισχύσεως TWD I δεν επηρεάζει την αρμοδιότητα της Επιτροπής να θεσπίζει όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζει το ανόθευτο του ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας, οπότε η Επιτροπή δεν σφετερίστηκε τις αρμοδιότητες των κρατών μελών.

14 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο θεώρησε, στη σκέψη 71, ότι η κοινοτική έννομη τάξη δεν υποχρεώνει την Επιτροπή να αναμείνει τη λύση της ενώπιον εθνι-

κών δικαστηρίων διαφοράς πριν θεσπίσει το άρθρο 2 του εν λόγω διατακτικού και ότι οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία θα στερούσε τα άρθρα 92 και 93 της Συνθήκης της πρακτικής τους αποτελεσματικότητας.

15 Συνεπώς, το Πρωτοδικείο απέρριψε αυτούς τους λόγους ακυρώσεως.

16 Όσον αφορά τους προβληθέντες από την αναιρεσείουσα λόγους ακυρώσεως που αντλούνται από την έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος απορρέοντος από την καταβολή των ενισχύσεων TWD I, το οποίο θα προέκυπτε από το γεγονός ότι έχουν χρησιμοποιηθεί οι επενδύσεις και έχουν επιστραφεί τα δάνεια και από το ότι η Επιτροπή δεν υπολόγισε το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, την ύπαρξη του οποίου είχε αναγνωρίσει, οπότε δεν είναι δυνατόν να εξακριβωθεί η περιλαμβανόμενη στην απόφαση TWD II βεβαίωση ότι η σώρευση των ενισχύσεων TWD I και TWD II θα συνεπαγόταν επιχορήγηση ισοδύναμη προς 29 %, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, στη σκέψη 83, ότι η αναιρεσείουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπερέβη προδήλως τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως και συνεπώς απέρριψε και αυτόν τον λόγο ακυρώσεως.

17 Το Πρωτοδικείο απέρριψε, στη σκέψη 97, και τους λόγους ακυρώσεως που αντλούνται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας με το σκεπτικό ότι η αναιρεσείουσα δεν απέδειξε το βάσιμο της προϋποθέσεως επί της οποίας στηρίζει την επιχειρηματολογία της, δηλαδή ότι το άθροισμα των ενισχύσεων TWD II και TWD III ήταν ανώτερο της αξίας των ενισχύσεων TWD I.

18 Το Πρωτοδικείο απέρριψε επίσης, στη σκέψη 103, τους λόγους ακυρώσεως που αντλούνται από το νόμιμο των ενισχύσεων TWD I, καθόσον δεν είχε ασκηθεί προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής εντός της τασσομένης προθεσμίας.

Η αίτηση αναιρέσεως

19 Προς στήριξη της αιτήσεώς της με την οποία ζητεί την αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, η TWD επικαλείται έξι λόγους:

— πρώτον, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, μη λαμβάνοντας υπόψη τη διατύπωση που χρησιμοποίησε η Επιτροπή ερμηνεύοντας το περιεχόμενο των επιδίκων αποφάσεων·

— δεύτερον, το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας ότι η Επιτροπή ενήργησε εντός των ορίων των εξουσιών της, ενώ, στην πραγματικότητα, δεν ήταν αρμόδια να επιβάλει απαγόρευση καταβολής των ενισχύσεων TWD II και TWD III, εφόσον αυτή η διαδικασία δεν προβλέπεται νομικώς·

— τρίτον, το Πρωτοδικείο αγνόησε το γεγονός ότι η Επιτροπή, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, παραβίασε την αρχή της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών σε θέματα κρατικών ενισχύσεων. Πράγματι, η κατανομή αυτή χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται μεν σε κοινοτικό επίπεδο, η εφαρμογή τους όμως εξασφαλίζεται από τις εθνικές αρχές οι οποίες εφαρμόζουν το εθνικό διοικητικό δίκαιο·

— τέταρτον, το Πρωτοδικείο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά κατάχρηση εξουσίας προσπαθώντας να ασκήσει πίεση στην TWD μέσω της απαγορεύσεως καταβολής των νέων ενισχύσεων καθ' όσον χρόνο δεν έχουν επιστραφεί οι παλαιές ενισχύσεις·

— πέμπτον, το Πρωτοδικείο κακώς δέχθηκε τη διαπίστωση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία οι νέες ενισχύσεις, σωρευόμενες με τις παλαιές, θα νόθευαν τον ανταγωνισμό σε μέτρο που θα αντέκειτο προς το κοινοτικό συμφέρον·

— τέλος, το Πρωτοδικείο παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας λαμβάνοντας ως βάση το ποσό των ενισχύσεων αντί για την πραγματική τους αξία.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

20 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθορίζοντας, αυτεπαγγέλτως, το περιεχόμενο των επίδικων αποφάσεων, χωρίς να λάβει υπόψη τη χρησιμοποιηθείσα από την Επιτροπή διατύπωση. Η Επιτροπή διαπίστωσε ρητώς και ανεπιφύλακτα στο άρθρο 1 των αποφάσεων TWD II και TWD III ότι οι εν λόγω ενισχύσεις συμβιβάζονται με την κοινή αγορά και, εν συνεχεία, στο άρθρο 2, απαγόρευσε την καταβολή των ιδίων αυτών ενισχύσεων για άλλους λόγους εκτός της εγγενούς νομιμότητάς τους. Το Πρωτοδικείο εσφαλμένως διαπίστωσε, στις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι τα άρθρα 1 και 2 των δύο αυτών αποφάσεων συνδέονται μεταξύ τους, παραπέμποντας για τον λόγο αυτό στις αιτιολογικές τους σκέψεις, διαπιστώνοντας ότι το διατακτικό των αποφάσεων πρέπει να ερμηνευθεί στο σύνολό του, με συνέπεια η κήρυξη του συμβιβαστού να εξαρτάται από αίρεση. Επομένως, το Πρωτοδικείο προέβη σε μια απαράδεκτη νέα ερμηνεία, στο μέτρο όπου, σύμφωνα με την αναιρεσείουσα, το αιτιολογικό μιας αποφάσεως μπορεί να έχει βοηθητική μόνον λειτουργία και επομένως δεν μπορεί να ανατρέπει το νομικό περιεχόμενο μιας αποφάσεως.

21 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το διατακτικό μιας πράξεως συνδέεται άρρηκτα με την αιτιολογία της, οπότε πρέπει να ερμηνεύεται, εάν παρίσταται ανάγκη, λαμβανομένου υπόψη του αιτιολογικού που οδήγησε στην έκδοση της πράξεως.

22 Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο. Πράγματι, προκύπτει σαφώς από τα αποσπάσματα της αποφάσεως TWD II, μνημονευθέντα από το Πρωτοδικείο στις σκέψεις 47 έως 50 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τα οποία περιλαμβάνονται επίσης με την ίδια σχεδόν διατύπωση στην απόφαση TWD III, ότι η Επιτροπή επεδίωκε, με τις δύο αυτές αποφάσεις, να αντλήσει τις αναγκαίες συνέπειες που προκύπτουν από το διπλό αποτέλεσμα της νοθεύσεως του ανταγωνισμού το οποίο απορρέει, αφενός, από τις ενισχύσεις TWD I και, αφετέρου, από τις ενισχύσεις TWD II και TWD III. Ενόψει της σαφούς και απαλλαγμένης κάθε αμφισβητήσεως αιτιολογίας, δεν ασκεί συναφώς επιρροή ότι το διατακτικό των δύο αποφάσεων διαιρείται σε δύο άρθρα, από τα οποία στο ένα διαπιστώνεται το συμβιβαστό των ενισχύσεων TWD II και TWD III με την κοινή αγορά και στο άλλο αναστέλλεται η καταβολή των ενισχύσεων αυτών μέχρι να επιστραφούν οι ενισχύσεις TWD I.

23 Επομένως, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου, του τρίτου και του τετάρτου λόγου αναιρέσεως

24 Ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως αφορούν μία μόνον αιτίαση, δηλαδή ότι το Πρωτοδικείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας ότι η Επιτροπή ενήργησε εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της και όχι κατά κατάχρηση εξουσίας, αναστέλλοντας την καταβολή των νέων ενισχύσεων μέχρι να επιστραφούν οι παλαιές ενισχύσεις TWD I. Επομένως, οι τρεις αυτοί λόγοι ενδείκνυνται να εξετασθούν από κοινού.

25 Προεισαγωγικώς, από την εξέταση που έγινε στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως προκύπτει ότι οι αποφάσεις TWD II και TWD III μπόρεσαν ορθώς να ερμηνευθούν από το Πρωτοδικείο υπό την έννοια ότι οι νέες ενισχύσεις δεν μπορούν να συμβιβάζονται με την κοινή αγορά καθ' όσον χρόνο οι παλαιές παράνομες ενισχύσεις δεν έχουν επιστραφεί, εφόσον το σωρευτικό αποτέλεσμα των ενισχύσεων θα δημιουργούσε σημαντική νόθευση του ανταγωνισμού στην κοινή αγορά. Υπό τις συνθήκες αυτές, η μη επιστροφή των παρανόμων ενισχύσεων συνιστά στοιχείο ουσίας, το οποίο νομίμως ελήφθη υπόψη κατά την εξέταση του συμβιβαστού των νέων ενισχύσεων, οπότε η αναστολή καταβολής των ενισχύσεων αυτών δεν μπορεί να εξομοιωθεί με απλή εντολή επιστροφής τους.

26 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι το άρθρο 93, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης αναθέτει στην Επιτροπή την ευθύνη να θέσει σε εφαρμογή, υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου, μια ειδική διαδικασία για τη διαρκή εξέταση και τον διαρκή έλεγχο των ενισχύσεων τις οποίες προτίθενται να θεσπίσουν τα κράτη μέλη (αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1990, C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-307, και της 4ης Φεβρουαρίου 1992, C-294/90, British Aerospace και Rover κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-493, σκέψη 10). Ειδικότερα, στον τομέα του άρθρου 92, παράγραφος 3, της Συνθήκης, το οποίο είναι εφαρμοστέο στις επίδικες αποφάσεις, η Επιτροπή έχει ευρεία διακριτική εξουσία, η άσκηση της οποίας προϋποθέτει εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως που πρέπει να γίνονται σε κοινοτικό πλαίσιο (προαναφερθείσα απόφαση Γαλλία κατά Επιτροπής, σκέψη 49). Όταν η Επιτροπή εξετάζει αν μια κρατική ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που ασκούν επιρροή· μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται, εφόσον συντρέχει περίπτωση, η κατάσταση που ήδη εκτιμήθηκε με προηγουμένη απόφαση, καθώς και οι υποχρεώσεις που η προηγουμένη αυτή απόφαση ενδεχομένως επέβαλε σε ένα κράτος μέλος (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 1991, C-261/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-4437, σκέψη 20).

27 Επομένως, το Πρωτοδικείο δεν υπέπεσε σε καμία πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας, στις σκέψεις 56 και 59 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, ότι η Επιτροπή ενήργησε εντός του πλαισίου των αρμοδιοτήτων της λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, το ενδεχόμενο σωρευτικό αποτέλεσμα των παλαιών ενισχύσεων TWD I και των νέων ενισχύσεων TWD II και TWD III και, αφετέρου, το γεγονός ότι οι παλαιές ενισχύσεις TWD I δεν είχαν επιστραφεί.

28 Επομένως, εάν με τις αποφάσεις της η Επιτροπή δεν υπερέβη την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτει, αυτές δεν μπορούν να καταστούν παράνομες από το γεγονός και μόνον ότι η αναιρεσείουσα τις θεώρησε ως μέσον ασκήσεως πιέσεως για την επιστροφή των ποσών τα οποία παρανόμως κατέχει. Όπως ορθώς διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, δεν μπορεί εξ αυτού να συναχθεί κατάχρηση εξουσίας της Επιτροπής.

29 Στο μέτρο όπου η Επιτροπή ενήργησε εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της, αποκλείεται και να σφετερίστηκε εκ παραλλήλου τις αρμοδιότητες των κρατών μελών.

30 Επομένως, ο δεύτερος, ο τρίτος και ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθούν.

Επί του πέμπτου λόγου αναιρέσεως

31 Με τον πέμπτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Πρωτοδικείο ότι κακώς επιβεβαίωσε, στη σκέψη 83 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, τις αποφάσεις της Επιτροπής με τις οποίες η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι ενισχύσεις TWD II και TWD III, σωρευτικά με τις ενισχύσεις TWD I, νοθεύουν τον ανταγωνισμό κατά τρόπο αντικείμενο στο κοινοτικό συμφέρον. Συναφώς, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι δεν έτυχε, λόγω των ενισχύσεων TWD I, κανενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, δεδομένου ότι οι ενισχύσεις είχαν χρησιμοποιηθεί και τα δάνεια είχαν επιστραφεί. Προσβολή του ανταγωνισμού αποκλείεται διότι η αναιρεσείουσα δεν μπόρεσε, εν πάση περιπτώσει, να τύχει ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος αντιθέτου προς το κοινοτικό δίκαιο: πράγματι, σε περίπτωση επιβεβαιώσεως της επιστροφής των παλαιών ενισχύσεων από το εθνικό δικαστήριο, όλα τα οφέλη θα πρέπει να επιστραφούν στη συνέχεια· στην αντίθετη περίπτωση, αν δηλαδή το εθνικό δικαστήριο αναγνωρίσει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της αναιρεσείουσας, τα οφέλη δεν είναι αντίθετα προς το κοινοτικό δίκαιο, εφόσον και η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης πρέπει να αναγνωριστεί από το κοινοτικό δίκαιο.

32 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι όπως προκύπτει από το άρθρο 51 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου, καθώς και από το άρθρο 112, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, στην αίτηση αναιρέσεως πρέπει να περιγράφονται κατά τρόπο σαφή τα επικρινόμενα στοιχεία της αποφάσεως καθώς και τα νομικά επιχειρήματα που προβάλλονται προς στήριξη της αιτήσεως για την αναίρεση αυτής (βλ. διάταξη της 24ης Απριλίου 1996, C-87/95 P, CNPAAP κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. I-2003, σκέψη 29, και απόφαση της 17ης Απριλίου 1997, C-138/95 P, Campo Ebro κ.λπ. κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1997, σ. I-2027, σκέψη 60).

33 Πάντως, διαπιστώνεται εν προκειμένω ότι η αναιρεσείουσα περιορίζεται στην επανάληψη των επιχειρημάτων τα οποία έχει ήδη εκθέσει ενώπιον του Πρωτοδικείου και τα οποία τούτο απέρριψε στις σκέψεις 82 έως 85 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς να επιδιώκει να αποδείξει ότι το Πρωτοδι-

κείο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών στην οποία προέβη. Επομένως, αυτός ο λόγος αναιρέσεως σκοπεί στην πραγματικότητα σε μια απλή επανεξέταση των πραγματικών περιστατικών, πράγμα το οποίο εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου.

34 Επομένως, αυτός ο λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

Επί του έκτου λόγου αναιρέσεως

35 Με τον έκτο λόγο αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα επικαλείται παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας λόγω του ότι η αξία των ενισχύσεων TWD II και TWD III υπερβαίνει κατά πολύ την αξία των ενισχύσεων TWD I. Το Πρωτοδικείο κακώς στηρίχθηκε στο ποσό των ενισχύσεων αντί να βασιστεί στην πραγματική τους οικονομική αξία. Επομένως, η μέθοδος υπολογισμού της Επιτροπής είναι εσφαλμένη.

36 Με τον λόγο αυτόν αναιρέσεως, η αναιρεσείουσα περιορίζεται επίσης στην επανάληψη των ήδη εκτεθέντων ενώπιον του Πρωτοδικείου επιχειρημάτων, τα οποία το Πρωτοδικείο απέρριψε, στις σκέψεις 94 έως 97 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, κρίνοντας ότι οι υπολογισμοί, επί των οποίων στηρίζει την επιχειρηματολογία της η αναιρεσείουσα, είναι εσφαλμένοι. Επομένως, αυτός ο λόγος αναιρέσεως σκοπεί, όπως και ο προηγούμενος, στην απλή επανεξέταση των πραγματικών δεδομένων, χωρίς να περιλαμβάνει νομικά επιχειρήματα.

37 Επομένως, αυτός ο λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος για τους ίδιους λόγους με αυτούς που αναφέρθηκαν στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως.

38 Ενόψει των προεκτεθέντων, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

39 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στη διαδικασία ασκήσεως αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 118, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η αναιρεσείουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.

2) Καταδικάζει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

Rodríguez Iglesias Mancini Moitinho de Almeida

Murray Sevón Κακούρης

Kapteyn Gulmann Jann

Ragnemalm Wathelet

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Μαΐου 1997.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias